

รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 3

The School Administrators Competency Model for Management Effectiveness
in the 21st Century, Suratthani Primary Educational Service Area Office 3

วรุณสิริ คะตะโต¹, ทรงยศ แก้วมงคล² และ สมนึก การีเวท³
Warunsiri Katato¹, Songyod Kaewmongkol² and Somnuk Kareevate³

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนนครกรุงเทพฯ
Educational Administration, North Bangkok University, Thailand
E-mail: warunsiri.kat@northbkk.ac.th

Received October 29, 2023; **Revised** December 24, 2023; **Accepted** December 27, 2023

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the states and ways; 2) to create and evaluate the form; and 3) to study the result of using the competency components of school administrators for effective school administration in the 21st century under the Suratthani Primary Educational Service Area Office 3. This research is descriptive research using quantitative and qualitative data, which is mixed-methods research. The total population was 382 people. The tools used to collect data were questionnaires, interviews, and assessment questionnaires. Qualitative data were analyzed using content analysis. The statistics used are percentage, mean, and standard deviation. The results of the research found that 1) the current state of competency of educational institution administrators Overall, the executives' performance is at the highest level. And obtained guidelines for developing competency in six areas. 2) The competency model for school administrators consists of two components: 1) The competency component of school administrators has six competencies, namely communication and motivation. Management with vision and teamwork focuses on the achievement of good service in the area of personal and personnel development. 2) Components of the process for effective educational institution administration in the 21st century. Results of the evaluation of the draft model in terms of accuracy and appropriateness.

Overall, it was found that accuracy was at a high level. And appropriateness is at the highest level.

3) The result of the demonstration, by evaluating the possibility and advantage, is at the highest level.

Keywords: Model; Administrators Competency; School Management; Effectiveness; the 21st Century

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทาง 2) สร้างและประเมินร่างรูปแบบ และ 3) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ประชากรจำนวนทั้งสิ้น 382 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามการประเมิน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน โดยรวมผู้บริหารมีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด และได้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ 6 ด้าน 2) รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มี 6 สมรรถนะ คือ ด้านการสื่อสารและจูงใจ ด้านการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี และด้านการพัฒนาตนเองและบุคลากร 2) องค์ประกอบกระบวนการในการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ผลการประเมินร่างรูปแบบในด้านความถูกต้องและความเหมาะสม ในภาพรวมพบว่า ความถูกต้องอยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้โดยประเมินรูปแบบในด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมพบว่า ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ; สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา; การบริหารสถานศึกษา; ประสิทธิภาพ; ศตวรรษที่ 21

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ตั้งแต่ ค.ศ. 2001 – 2100) มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้แต่ละประเทศต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน อีกทั้งในปัจจุบันสังคมก็เต็มไปด้วยการรับส่งข้อมูลข่าวสาร เราจึงต้องปรับตัวเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นอกจากจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือของแต่ละประเทศแล้วนั้น ยังคองนำไปสู่สถานการณ์ของการแข่งขันในทุกด้านเช่นกัน การแข่งขันถือเป็นแรงผลักดันให้แต่ละประเทศเริ่มต้นที่จะปฏิรูปการศึกษา (Jiamthong, 2018) เนื่องจากการศึกษาถือเป็นปัจจัยที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนา

คุณภาพ ประสิทธิภาพ และความสามารถของประชากรโลก ให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลกปัจจุบัน

การปฏิรูปการศึกษาถือเป็นโจทย์สำคัญที่มีความท้าทายต่อทุกภาคส่วน ซึ่งการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัตินั้นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษา มีเจตนาที่จะสร้างโอกาสและคุณภาพทางการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระดับการศึกษาที่มีประชากรวัยเรียนมากที่สุด ส่งผลให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานกระจายอยู่ทั่วประเทศ (Honda, 2019) โดยสถานศึกษาจะอยู่ภายใต้การดูแลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นหัวหน้าหรือผู้นำในการขับเคลื่อนสถานศึกษา เป็นตัวแปรสำคัญและมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจัยที่จะช่วยให้ การบริหารจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้นั้นมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

สมรรถนะ (Competency) หรือความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานที่ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ (Noxanman, 2016) เนื่องจากผู้บริหารถือเป็นผู้นำองค์กรที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางและนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารจึงต้องแสวงหาความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี และประสบการณ์ ให้ทันกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา มีพฤติกรรมทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถ และการบริหารองค์กรอย่างมืออาชีพ สามารถเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันไปสู่อนาคตได้ (Paophon, 2016) ซึ่งในสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาถือเป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนองค์กร และมีการดำเนินการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21

ประสิทธิผลของสถานศึกษา คือการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kaewdang & Suwannasan, 2001) แสดงให้เห็นถึงผลที่เกิดจากการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ (Sriharan, 1999) เช่น ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงศักยภาพของตนเองในการดำเนินงาน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัว ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม รวมถึงบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา (Yuangkham, 2009)

ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องปฏิบัติงานเพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่า ตนเองได้ทำหน้าที่เป็นเช่นผู้นำ ต้องคำนึงถึงทัศนคติในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ความทันสมัย มองอนาคตอย่างมีวิสัยทัศน์ การมีสัมพันธภาพ สร้างมิตรภาพที่เข้มแข็งและยั่งยืน มีการปรับตัว ตอบสนองความไม่แน่นอนได้อย่างรวดเร็ว มีความมุ่งมั่น เข้าใจความขัดแย้ง แก้ไขปัญหาด้วยสมอง ต้องสร้างแรงบันดาลใจโดยการไม่บังคับ มีความทะเยอทะยาน มุ่งสร้างความสำเร็จ มีความโปร่งใส สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น สามารถเป็นพี่เลี้ยงได้ โดยเป็นพี่เลี้ยงมากกว่าเป็นผู้สอน มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ไม่โกหกหลอกลวง รวมถึงมีพันธะรับผิดชอบ คำนึงถึงความสำเร็จ ความล้มเหลว และสามารถปรับทิศทางในการปฏิบัติงานได้เมื่อไม่บรรลุเป้าหมาย (Sanrattana, 2013) สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จ

ได้นั้นขึ้นอยู่กับความมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้ปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562 – 2565 (ฉบับปรับปรุงปีงบประมาณ พ.ศ. 2564) โดยในกลยุทธ์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะ ทักษะเป็นไปตามบทบาทครูไทยในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดแนวทางดำเนินงานคือ พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะ และทักษะในวิชาชีพตามสมรรถนะของตนเอง และส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาตนเอง และในกลยุทธ์ที่ 6 ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม ที่ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา โดยกำหนดแนวทางดำเนินงานคือ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งแนวทางดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับการปรับตัวในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มากมาย และจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน พบว่า ยังมีจุดอ่อนหลายประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารการศึกษา ได้แก่ การบริหารจัดการด้านการประสานงาน และการสนับสนุนด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรร่วมกันมีความล่าช้า ระบบข้อมูลสารสนเทศขาดความเป็นเอกภาพ ไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลทางการศึกษาได้มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการด้านการศึกษายังไม่มีการนำรูปแบบการบริหารจัดการที่เน้นเชิงบูรณาการการศึกษา และขาดแผนการพัฒนากำลังคนทางการศึกษาที่เป็นรูปธรรม สถานศึกษาขาดรูปแบบเทคนิคการบริหารจัดการ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยรวมยังไม่น่าพึงพอใจ (Suratthani Primary Educational Service Area Office 3, 2021) ซึ่งจุดอ่อนข้างต้นมีความเชื่อมโยงกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำองค์กร ผู้บริหารต้องใช้สมรรถนะที่ตนเองมีมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยมีการปรับใช้ที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันเพื่อให้องค์กรพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้

ด้วยสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษามีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำพาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเพื่อให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อสร้างและประเมินร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมากำหนดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในปัจจุบัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล และตัวแทนครู ภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 152 โรงเรียน จำนวน 456 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล และตัวแทนครู ภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 382 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie; & Morgan. (1970) มีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยมีเขตพื้นที่ให้บริการแยกตามเขตพื้นที่อำเภอเป็นหน่วยการแบ่งกลุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในปัจจุบัน

1.3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและประเมินร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.1 ร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.2 นำร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม การใช้ภาษา และนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 ประเมินร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ด้วยการประเมินความถูกต้อง และความเหมาะสมของร่างรูปแบบ

ผู้เชี่ยวชาญประเมินร่างรูปแบบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติจบการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความถูกต้อง และความเหมาะสมของร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

3.1 สร้างคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

3.2 นำคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ไปทดลองใช้ รวมถึงการประเมินรูปแบบจากผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีขอบข่ายสมรรถนะจากแนวคิดพื้นฐาน 4 แนวคิด ได้แก่ (1) สมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) (Ministry of Education, 2005) ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ (2) สมรรถนะของผู้บริหารระดับสูง 4 ด้าน ของ Office of the Civil Service Commission (2004) ได้แก่ การบริหารคน ความรอบรู้ในการบริหาร การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารอย่างมืออาชีพ (3) ทศคนคิด 10 ประการสำหรับผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ Sanrattana (2013) ได้แก่ ทันทสมัย มีสัมพันธภาพ ปรับตัว มุ่งมั่น สร้างแรงบันดาลใจ ทะเยอทะยาน โปร่งใส เป็นที่เลื่อมใส ซื่อสัตย์ จริงใจ มีพันธะรับผิดชอบ (4) ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งเสริมให้เป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล ของ (Lawalee, 2017) ประกอบด้วย การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิผลสูง การแก้ปัญหา การวางแผน การกำกับ การปฏิบัติงาน การสื่อสารที่ดี การสร้างความสัมพันธ์ การสอนงาน ทางสังคม การตัดสินใจ การกระตุ้นจูงใจ การคิดเชิงสะท้อน การจัดการตนเอง การใช้เทคโนโลยี การเรียนการสอน ความฉลาดทางอารมณ์

Thamnimit (2018) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สิ่งที่ต้องเรียนรู้ นอกจากการเรียนรู้ในสาระสำคัญของวิชาหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอื่น ๆ ของโลก การอ่าน ศิลปะ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครองและพลเมือง แล้วนั้น สิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมสำหรับศตวรรษที่ 21 คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับการเชื่อมโยงของโลกนี้ หรือโลกาภิวัตน์

2) ความรู้ทางการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ 3) ความรู้ในการเป็นพลเมืองที่ดี สิทธิ หน้าที่ การมีส่วนร่วม 4) ความรู้ในการป้องกัน ดูแล รักษาสุขภาพ 5) ความรู้ในการปกป้อง ดูแลสิ่งแวดล้อม

2. แนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นที่จะต้องมีแนวทางการเรียนรู้ใหม่ คือ 1) ต้องสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วในเนื้อหาหลัก และต้องเพิ่มการเรียนรู้ในด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และทักษะอาชีพเพื่อการทำงานและการใช้ชีวิต รวมถึงสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายระดับสากลได้ 2) มีแนวทางการเรียนรู้เพื่อสร้างความสามารถพิเศษให้เกิดขึ้น 3) มีแนวทางการเรียนรู้เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมือง 4) การเรียนรู้แบบเชื่อมโยง เป็นสหวิทยาการ เชื่อมโยงความรู้ใหม่ เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมที่หลากหลาย 5) ใช้เทคโนโลยีควบคุมในกระบวนการเรียนรู้ 6) เปลี่ยนจากเรียนรู้ในห้องเรียน เป็นเรียนรู้จากโลกแห่งความเป็นจริง 7) การเรียนรู้ร่วมกันในสังคม และ 8) การเรียนรู้แบบเน้นโครงการ

3. องค์ประกอบที่แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างการศึกษาศตวรรษที่ 21 กับการศึกษาในอดีต ได้แก่ นโยบาย แผนงาน โครงการ ระบบการจัดการ สื่อต่าง ๆ และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยสามารถวิเคราะห์ การศึกษาศตวรรษที่ 21 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 1) ด้านแนวคิดในการศึกษา การศึกษาศตวรรษที่ 21 จะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียนส่วนบุคคล เน้นความร่วมมือกันในการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ผ่านชุมชนเครือข่ายสากล เน้นการประเมินผลก่อนเรียน เพื่อจะได้ทราบว่าควรจะเรียนรู้อะไรเพิ่มเติม และเน้นเรียนรู้เพื่อชีวิต 2) ด้านแนวทางการศึกษา การศึกษาศตวรรษที่ 21 จะเน้นสร้างทักษะและสอนปฏิบัติ เน้นกระบวนการเรียนรู้ เน้นป้อนคำถามและปัญหา เน้นการสร้างทักษะเชิงประยุกต์ มีการใช้สื่อการสอนเป็นเว็บไซต์ มีการแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์สองทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และเน้นแนวทางเรียนผ่านตัวโครงการ

จากการศึกษาความหมายของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ พฤติกรรม และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา และส่งผลให้การบริหารจัดการบรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารสถานศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารสถานศึกษา มีขอบข่ายกระบวนการจากแนวคิดพื้นฐาน ดังนี้ (1) กระบวนการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของ Koontz and Odinnell (2001) ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจูงใจ การควบคุม (2) ทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่ ของ Drucker (2005) ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ/การจูงใจ การควบคุม (3) กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ของ Pongsriwat (2005) ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดกำลังคน การอำนวยความสะดวก การควบคุม

แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของประสิทธิผล

Songkitipisal (2009) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งสำคัญที่จะบอกถึงความสามารถของผู้ปฏิบัติ ประสิทธิภาพขององค์การย่อมมีความสัมพันธ์กับความสามารถขององค์การ และ Anannanawee (2010) ได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิผล ว่าเป็นการช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การ ถ้าผลของงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังขององค์การ แสดงว่าองค์การมีประสิทธิผล อีกทั้ง Sukhunphan (2012) กล่าวว่า ประสิทธิภาพมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารได้ข้อมูลที่สามารช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารจัดการ องค์การได้ดียิ่งขึ้น

จากการทบทวนทฤษฎี/วรรณกรรม/แนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการศึกษเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหาร พบว่า สมรรถนะถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งผลให้ผู้บริหารมีศักยภาพในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย อีกทั้งการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ทำให้ได้เห็นวามสมรรถนะของผู้บริหารยังคงต้องมีการพัฒนาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคต่าง ๆ ของโลก เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดำเนินการโดย

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมากำหนดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และเผยแพร่ผ่านอิเล็กทรอนิกส์

1.2 ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในปัจจุบัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล และตัวแทนครู ภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 152 โรงเรียน จำนวน 456 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล และตัวแทนครู ภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 382 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie; & Morgan (1970) มีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยมีเขตพื้นที่ให้บริการแยกตามเขตพื้นที่อำเภอเป็นหน่วยการแบ่งกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในปัจจุบัน

1.3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 2 คน อาจารย์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน รวมจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

2. การสร้างและประเมินร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดำเนินการโดย

ตอนที่ 1 การยกร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์หาข้อสรุปพร้อม เพื่อใช้ประกอบการยกร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1.2 นำร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม การใช้ภาษา และนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 ประเมินร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.1 ประเมินร่างรูปแบบฯ ด้วยการประเมินความถูกต้อง และความเหมาะสมของร่างรูปแบบฯ ผู้เชี่ยวชาญประเมินร่างรูปแบบฯ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติจบการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามประเมินความถูกต้อง และความเหมาะสมของร่างรูปแบบฯ

3. การทดลองใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

3.1 สร้างคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

3.2 นำคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ไปทดลองใช้ รวมถึงการประเมินรูปแบบจากผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในปัจจุบัน โดยรวมผู้บริหารมีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีระดับสมรรถนะสูงที่สุด คือ ด้านการบริการที่ดี รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาตนเองและบุคลากร ด้านการบริหารงานอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวม

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผล			
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการสื่อสารและการจูงใจ	4.38	0.58	มาก
2. ด้านการบริหารงานอย่างมีวิสัยทัศน์	4.51	0.59	มากที่สุด
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.60	0.58	มากที่สุด
4. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.44	0.56	มาก
5. ด้านการบริการที่ดี	4.63	0.51	มากที่สุด
6. ด้านการพัฒนาตนเองและบุคลากร	4.57	0.55	มากที่สุด
รวม	4.52	0.57	มากที่สุด

2. ผลการสร้างและประเมินร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.1 รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มี 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้าน คือ ด้านการสื่อสารและจูงใจ ด้านการบริหารงานอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเองและบุคลากร และองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling)

2.2 ผลการประเมินร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ในภาพรวม ด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ในภาพรวม รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในปัจจุบัน โดยรวมผู้บริหารมีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีระดับสมรรถนะสูงที่สุด คือ ด้านการบริการที่ดี รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาตนเอง

และบุคลากร ด้านการบริหารงานอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (Office of the Education Council, 2017) ได้วางเป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) คือ ประชาชนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม และสอดคล้องกับ Noxanman (2016) ได้สรุปบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา 3 บทบาทหลัก ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปในทางที่ดี และเกิดประโยชน์มากที่สุด ได้แก่ 1) บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นบทบาทของผู้บริหารที่จะต้องเป็นตัวแทนขององค์กร ในการทำหน้าที่ตัวแทน และผู้นำขององค์กร 2) บทบาทด้านสารสนเทศ เป็นบทบาทที่ผู้บริหารจะทำหน้าที่ในการให้ข้อมูล กระจายข้อมูล หรือจัดทำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร 3) บทบาทในการตัดสินใจ เป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับองค์กร

2. ผลการสร้างและประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.1 รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มี 2 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้าน คือ ด้านการสื่อสารและจูงใจ ด้านการบริหารงานอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเองและบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Namyota (2012) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบความสัมพัทธ์เชิงโครงสร้างของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และการมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การสื่อสารและการจูงใจ การมีวิสัยทัศน์ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และงานวิจัยของ Phattharawanichanon (2011) ได้ศึกษาวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะหลักเพื่อใช้ในการประเมินข้าราชการ: กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ผลการวิจัยพบว่า มีสมรรถนะที่เหมาะสม 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านความสามารถในการเรียนรู้ 4) ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ 5) ด้านภาษาและเทคโนโลยี 6) ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง 7) ด้านการสื่อสาร

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแนวคิดของ Suksriwong (2007) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นกระบวนการในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยการทำหน้าที่หลัก 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์การ การชี้แนะ การควบคุม ซึ่งการบริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกับการบริหารงาน 4 ฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaisue (2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการการศึกษาระดับ

ปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน ในทุกด้านมีการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำ 4) การควบคุม

2.2 ผลการประเมินร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ในภาพรวม ด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Honda (2019) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินรูปแบบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ Thongmeekhwan (2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารในการจัดการการเรียนการสอนของครูวิชาชีพช่างไฟฟ้ากำลังสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. การทดลองใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ในภาพรวม รูปแบบฯ ที่สร้างขึ้นมีความเป็นไปได้อันดี และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่สร้างขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี ง่ายต่อความเข้าใจ ตลอดจนใช้เป็นแนวทาง หลักการต่าง ๆ และได้มีการพัฒนาให้มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้อันดี และความเป็นประโยชน์ ทำให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุม ในการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 เป็นไปตามแนวคิดการประเมินรูปแบบ ของ Stufflebeam et al. (2000) ที่ได้เสนอแนวทางการประเมินรูปแบบ โดยประเมินมาตรฐานด้านความถูกต้อง มาตรฐานความเหมาะสม มาตรฐานด้านความเป็นไปได้อันดี และมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ถูกต้องและครอบคลุมบริบทของการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tavornkanlapachai (2017) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินรูปแบบในด้านความเป็นไปได้อันดี ด้านความเป็นไปได้อันดี และด้านความเหมาะสมที่สามารถนำไปใช้เพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้บริหารต่อไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ Thongmeekhwan (2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนของครูวิชาชีพช่างไฟฟ้ากำลังสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้อันดีและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ พบว่า ความเป็นไปได้อันดีและความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทาง 2) สร้างและประเมินร่างรูปแบบ 3) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มี 2 องค์ประกอบ คือ (1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้าน คือ ด้านการสื่อสารและจูงใจ ด้านการบริหารงานอย่างมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเองและบุคลากร (2) กระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ

การนำ การควบคุม ผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ภายหลังจากการทดลองใช้ พบว่า มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์เรื่องการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะ และเกิดการพัฒนาสมรรถนะอย่างจริงจัง

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.2.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดฝึกอบรมและจัดทำแผนพัฒนารายบุคคลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะเข้าสู่ตำแหน่งในสายงานการบริหาร เพื่อให้เข้าใจบทบาทของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21

1.2.2 ควรจัดทำแผนพัฒนาผู้บริหาร และมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ

1.2.3 สถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาควรจัดประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายการศึกษาในแต่ละพื้นที่ เพื่อที่จะได้พัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and development) เพื่อนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมในหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะให้มีรายละเอียดเฉพาะในแต่ละสมรรถนะต่อไป

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลง

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นองค์ความรู้ จากรูปแบบที่ได้แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งผลให้ผู้บริหารมีศักยภาพในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย อีกทั้งการศึกษากการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ทำให้ได้เห็นว่าสมรรถนะของผู้บริหารยังคงต้องมีการพัฒนาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคต่าง ๆ ของโลก เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ มีความ

จำเป็นจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องและควบคู่ไปกับการพัฒนาสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดกระบวนการในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

References

- Anannawee, P. (2010). *Principles, Theories of Educational Administration* (3rd ed.). Montree.
- Drucker, P. F. (2005). *The Effective Executive*. Wadsworth.
- Hona, P. (2019). *A Competency Development Model of School Administrators for Thailand 4.0* [Doctoral Dissertation, Nakhon Sawan Rajabhat University].
- Jaisue, J. (2022). *Early Childhood Education Management in 21th Century Model of Private Schools in Chonburi Province*[Doctoral Dissertation, North Bangkok University].
- Jiamthong, K. (2018). *Skills of School Administrators under Secondary Educational Service Area Office 32 in the 21st Century*[Master's Thesis, Maha Sarakham Rajabhat University].
- Kaewdang, R., & Suwannasan, C. (2001). *Compilation of Subject Matter, Theory and Practice in Educational Administration*. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Koontz, H., & Odonnell, C. (2001). *Essentials of Management*. McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

- Lawalee, B. (2017). School Administrators' Role in the Age of Globalization. *Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus*, 6(2), 207.
- Ministry of Education. (2005). *Civil Service Act on Teachers and Educational Personnel*, B.E. 2004. Ministry of Education.
- Namyota, A. (2012). *The Development of Linear Structural Relationship Model of School Administrators' Competencies Affecting School Effectiveness*[Doctoral Dissertation, Sakon Nakhon Rajabhat University].
- Noxanman, S. (2016). *Competency of Administrators of Industrial and Community Education College under the Vocational Education Commission*[Doctoral Dissertation, Hatyai University].
- Office of the Civil Service Commission. (2004). *Human Capital and the Development of Human Resource Management Competencies*. Office of Research and Development Personnel Report Office.
- Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan 2017–2036*. Phrikwarn Graphic.
- Paophan, C. (2016). *The 1st National Academic Education Conference: Educational Management for Local Development to the ASEAN Community. A New Direction in the 21st Century*.
- Phattharawanichanon, K. (2011). *Analysis of Core Competency Components for Use in Evaluating Civil Servants: A Case Study of the Office of the Teachers and Educational Personnel Commission (TEPC)*[Master's Thesis, Srinakharinwirot University].
- Pongsriwat, S. (2005). *Leadership Theory and Practice: Art and Science to Complete Leadership*. Chiang Rai Rajabhat University.
- Sanrattana, W. (2013). *A New Educational Paradigm the Case for 21st Century Studies*. Tipayawisut.
- Songkitipisal, M. (2009). *Factors Affecting the Effectiveness of Basic Education Administration for Secondary Schools in the Southern Region of Thailand*[Doctoral Dissertation, Ramkhamhaeng University].
- Sriharan, B. (1999). *Using a Linear Interlaced Cascading Level Format to Study Educational Components Related to School Effectiveness*[Doctoral Dissertation, Srinakharinwirot University].
- Stufflebeam, D. L., Madaus G.F., & Scriven M.S. (2000). *Evaluation Model*. Kluwer Academic.

- Sukhunphan, A. (2012). *Total Quality Management Affecting Effectiveness of School under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office*[Master's Thesis, Rambhai Barni Rajabhat University].
- Suksriwong, S. (2007). *Management: Form the Executive's Viewpoint* (3rd ed.). GP Cyberprint.
- Suratthani Primary Educational Service Area Office 3. (2021). *Basic Education Development Plan 2019–2022 (Revised Version for Fiscal Year 2021)*. Suratthani Primary Educational Service Area Office 3.
- Tavornkanlapachai, W. (2017). *A Competency Model of the Basic School Administrator in the Next Decade*[Doctoral Dissertation, North Bangkok University].
- Thamnimit P. (2018). *Educational Policy Agenda in the 21st Century: Alternative Policy or Survival Policy of Thailand*[Doctoral Dissertation, Mahidol University].
- Thongmeekhwan, C. (2021). *Model of Development of Instructional Administrators' Competency Management Electrical Professional Teachers in Institute of Vocational Education Southern Region 1*[Doctoral Dissertation, North Bangkok University].
- Yuangkham, T. (2009). *The Relationship Between Transformational Leadership Characteristics and The Effectiveness of Basic Educational Institutions under the Jurisdiction of the Nan Educational Service Area Office, Area 2*[Master's Thesis, Uttaradit Rajabhat University].